

Udskriftsdato: 18. december 2025

2007/1 BSF 8 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om at afholde folkeafstemning om den nye EU-traktat

Ministerium: Folketinget

Fremsat den 10. oktober 2007 af Anne Grete Holmsgaard (SF), Ole Sohn (SF),
Villy Søvndal (SF) og Kristen Touborg (SF).

Forslag til folketingsbeslutning

om at afholde folkeafstemning om den nye EU-traktat

Såfremt EU-landenes regeringskonference når til enighed om en ny EU-traktat, pålægger Folketinget regeringen at sikre afholdelse af en folkeafstemning om den nye EU-traktat.

Bemærkninger til forslaget

Det er af allerstørste betydning for både Danmark og EU, hvilke traktatmæssige rammer der bliver for de kommende års samarbejde i EU. Efter EU's udvidelse fra 15 til 27 medlemmer er der brug for et nyt sæt spilleregler for EU-samarbejdet, også af hensyn til kommende udvidelser. På Det Europæiske Råds møde i juni 2007 og på udenrigsministrenes rådsmøde i juli 2007 er der fastlagt detaljerede retningslinjer for den nye traktat, der siden er omsat til et konkret udkast til den endelige traktat. Denne indeholder – med få undtagelser – de samme ændringer, som forfatningstraktaten indeholdt. Medmindre der skulle ske afgørende ændringer, er der således tale om traktatændringer, der i al væsentlighed svarer til den traktat, der skulle have været til folkeafstemning i september 2005. På denne baggrund mener vi, at der naturligvis bør afholdes en folkeafstemning om det nye traktatforslag. Juridisk set kan en folkeafstemning efter grundlovens § 20 formentlig afvises med, at de ni punkter i forfatningstraktaten, der betød afgivelse af suverænitet, er »forsvundet« undervejs i processen. Hvis disse forbliver »forsvundne«, må folkeafstemningen i stedet udskrives som en vejledende folkeafstemning, hvor de i Folketinget repræsenterede partier forhåbentlig vil love at respektere resultatet. Denne metode har været anvendt tidligere.

Som bekendt anbefalede SF et ja til den nu bortfaldne forfatningstraktat. Det gjorde vi på grund af indholdet, herunder de klare værdier og målsætninger; den øgede indflydelse til de nationale parlamenter; den betydeligt større indflydelse til Europa-Parlamentet; muligheden for at 1 million borgere i EU kan opfordre Kommissionen til at fremsætte forslag; enklere stemmeregler; den øgede forpligtelse til åbenhed; forpligtelsen for EU til at følge charteret om grundlæggende rettigheder; tilføjelsen af et separat retsgrundlag for energipolitikken og styrkelsen af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik m.v. Disse fremskridt er – med mindre ændringer – fastholdt i den nye traktat. Formen er ganske vist ændret, idet der nu er tale om en lang række ændringsforslag til den eksisterende traktat. Det gør den desværre mindre læselig og mindre overskuelig end forfatningstraktaten. For os er det imidlertid indholdet, der tæller, og her lægger vi vægt på, at stort set alle forbedringer fra forfatningstraktaten er fastholdt, ligesom det som noget nyt er lykkedes at få spørgsmålet om klimaændringer skrevet ind i teksten, og vi ser derfor frem til debatterne med befolkningen om de væsentlige fremskridt, som traktaten indeholder.

Der er i Danmark skabt en politisk tradition for, at der i forbindelse med dansk tiltrædelse til nye EU-traktater af væsentlig betydning for det danske samfund gennemføres en folkeafstemning.

Forud for den danske tilslutning til EF i 1972 var det åbenlyst for enhver, at Folketingets politiske sammensætning ikke nødvendigvis afspejlede holdningen i befolkningen – der var især tale om store interne uenigheder i S og RV. Bl.a. derfor besluttede både regeringen og Folketinget allerede forud for Folketingets behandling af lov om dansk tilslutning til EF, at Folketinget ønskede en folkeafstemning, selv om grundloven gav mulighed for dansk indmeldelse, hvis mindst fem sjettedele af Folketingets medlemmer stemte for.

I 1986 (EF-pakken) var situationen en noget anden. Her havde daværende statsminister Poul Schlüter ganske enkelt et flertal imod sig i Folketinget, idet S, SF, RV og VS var imod EF-pakken, der ikke indebar dansk suverænitetsafgivelse i grundlovens forstand. Schlüter valgte i denne situation at komme uden om flertallet ved at udskrive en vejledende folkeafstemning.

Maastrichttraktaten i 1992 blev som bekendt forkastet i den danske folkeafstemning.

Den efterfølgende folkeafstemning i 1993 om Maastrichttraktaten plus Edinburghafgørelsen blev det konkrete eksempel på, at ønsket om en folkeafstemning om en vigtig traktatmæssig ændring blev gennemført, selv om der i Folketinget var fem sjettedeles flertal for at ratificere traktaten med de deri indeholdte suverænitetsafgivelser. Det skete dengang ved en særlig lov ved siden af loven om dansk ratifikation.

Da Danmark i 1998 skulle tage stilling til Amsterdamtraktaten, blev partierne allerede forud for behandlingen af forslag til lov om dansk ratifikation enige om, at der skulle afholdes dansk folkeafstemning,

uanset om der viste sig at være fem sjettedeles flertal i Folketinget. Det endte så med, at flertallet bag ratifikationsloven var mindre end fem sjettedele af Folketinget. Ratifikationsloven blev på denne baggrund sat til folkeafstemning i henhold til grundlovens § 20.

Et stort flertal i Folketinget fandt ikke, at Nicetraktaten fra 2001 indeholdt så væsentlige ændringer for det danske samfund, at det var nødvendigt for Folketinget at træffe særskilt beslutning om en dansk folkeafstemning. Nicetraktaten tog kun hul på at forberede EU's institutioner på at kunne fungere efter udvidelsen – en opgave, der efter alt at dømme gøres færdig med den kommende EU-traktats nye spille-regler for EU-samarbejdet. Da Nicetraktaten ikke indebar dansk suverænitetsafgivelse, kunne Danmark ratificere traktaten udelukkende under anvendelse af grundlovens § 19 gennem vedtagelse i Folketinget.

Inden den såkaldte forfatningstraktat var forhandlet færdig, tilkendegav både statsminister Anders Fogh Rasmussen og en lang række partiledere, at der ville blive tale om så omfattende ændringer, at det eneste rigtige ville være at afholde en folkeafstemning, også selv om det dengang fortsat var uklart, om det rent juridisk ville være nødvendigt at udskrive en afstemning som led i en § 20-procedure. Som omtalt tyder alt på, at den kommende EU-traktat vil indeholde langt hovedparten af de vigtigste ændringer i forfatningstraktaten. Derfor er der grund til at drage den samme konklusion, som Anders Fogh Rasmussen og et enigt Folketing drog forud for den endelige forfatningstraktat.

Skriftlig fremsættelse

Anne Grete Holmsgaard (SF)::

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om at afholde folkeafstemning om den nye EU-traktat.

(Beslutningsforslag nr. B 8).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.